

Д.С. ПУШКИН

ТАНЛАНГАН
АСАРЛАР

4 ТОМЛИК

УЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ НАШРИЕТИ
ТОШКЕНТ—1955

ТОШ МЕҲМОН

Loporello. O statua gentilissima
Del gran' Commendatore! . .
. . . Ah, Padrone!

*Don Giovanni.**

* *Лепорелло: О, буюк Командорнинг севимли ҳайкали!.. Оҳ, афандим!—«Дон-Гуан».*

I САҲНА

ДОН ГУАН ва ЛЕПОРЕЛЛО

Дон Гуан

Биз шу ерда кутажакмиз тунни. Ниҳоят,
Мадриднинг қопқасига етдик. Ҳадемай,
Мўйловимни плаш блан, қошни бўрк блан
Ёпиб, таниш кўчалардан елдай учаман.
Нима дейсан? Мени биров танирмикан-а?

Лепорелло

Ҳа! Мумкинми Дон Гуанни танимоқ зинҳор!
Ахир, ундай кишиларнинг сон-саноғи йўқ!

Дон Гуан

Нечун ҳазил? Ким танийди?

Лепорелло

Биринчи посбон.

Бирор лўли, ё учраган сармаст созанда,
Ёки, эски бир жўрангиз — плашни кийиб
Қиличини қўлтигида қисган беҳаё.

Дон Гуан

Танийберсин, бокиси йўқ. Қиролнинг ўзи —
Дуч келмаса басдир менга. Ростини айтсам,
Мен Мадридда ҳечкимсадан қўрқмайман асло.

Лепорелло

Дон Гуаннинг ижозатсиз сургундан қайтиб,
Мадридга кирганлиги эрта кундаёқ
Қиролгача бориб етар — хўш, айтинг-чи, у
Сизни нима қилар?

Дон Гуан

Яна жўнатар такрор.
Ахир, улар кесмаслар-ку менинг бошимни,
Мен хиёнат қилганим йўқ, ахир, давлатга;
Қирол мени севиб туриб бадарға қилди;
Ўлдирилган у кишининг аҳли-хонаси —
Жонимга қасд қилмасин деб...

Лепорелло

Буни қаранг-а!
У ерда тинч юрганингиз мақулроқ эди.

Дон Гуан

Кечирасиз каминани! Мен у ерларда
Елғизликда ўлай дедим. Қандай одамлар!
У қандай ер! Осмон-чи? .. Баайни тутун.
Хотинлар-чи? Эй сен тентак Лепорелло, бил;
Андалуснинг энг оддий бир деҳқон хотинин
Уша ернинг дилбарига алишмайман мен.
Улар аввал кўмкўк кўзи, оппоқ бадани,
Камтарлиги, ҳаммадан ҳам янгилиги-ла
Менга ёқди — кўзларимни қувонтираолди;
Минг шукурки, тезда фаҳмим етди барига —
Улар блан яқин бўлмоқ — гуноҳ деб билдим,
Уларда жон асари йўқ — мўм кўғирчоқлар!
Оҳ, бизларнинг хотинлар-чи!.. Аммо, қара-я,
Бу ерда бизга таниш; сен ҳам таниёлдингми?

Лепорелло

Таниганда қандоғ; эсимдадир Антоний —
Монастири. Сиз бу ерга кўп келардингиз,
Бу чорбоғда отингизни ушлаб турардим.

Рост сўзласам, бу — ла'нати вазифадир. Сиз
Вақтингизни мендан кўра хуш ўтказгансиз —
Ҳа, ишонинг.

Дон Гуан (ўйчан)

Оҳ бечора гўзал Инеза!
Энди у йўқ! Уни қандай яхши кўрардим!

Лепорелло

Инеза! Ҳа, у қора кўз... Ҳамон эсимда.
Уч ой унга сиз хушомад қилиб юрдингиз,
Аммо иблис сизга ахир мададга келди.

Дон Гуан

Июль ойи... Тунда унинг ма'юс нигоҳи,
Жонсиз-жонсиз лабларида ғалати бир завқ,
Ажиб роҳат олган эдим. Бу кўп таажжуб.
Уни гўзал эмас деган эдинг шекилли.
Ҳа, чиндан ҳам, унда асл чирой кам эди.
Фақат кўзлар, унинг ёниб турган кўзлари...
Ва боқиши... Мен у каби нафис боқишни
Учратолган эмасман ҳеч... Овози эса
Худди бемор товушидай сокин ва ожиз.
Унинг эри тош юракли муттаҳам эди.
Буни кейин билиб қолдим... Эссиз Инеза!..

Лепорелло

Бокиси йўқ, янгилари топилди.

Дон Гуан

Бу ҳақ!

Лепорелло

Омон бўлсак, яна кўпи топилгусидир.

Дон Гуан

Бу ҳам тўғри.

Лепорелло

Боргандан сўнг, Мадридда энди
Қайсибирин ахтарамиз?

Дон Гуан
О, Лаурани!
Мен ўшанинг ҳузурига югураман.

Лепорелло
Соз!

Дон Гуан
Эшигини қоқажакман — агар уйда
Биров бўлса, — деразадан қочсин — сўрайман.

Лепорелло
Бу турган гап. Хурсандчилик чакки бўлмади.
Марҳумалар бизни узоқ безовта қилмас.
Биров келар, ким бўлса у?

(Роҳиб киради)

Роҳиб
Ҳозир шу ерга
У келади. Ким бу? Булар Дона Аннанинг
Одамлари эмасмикан?

Лепорелло
Йўқ, йўқ, — бизлар ҳам —
Ўзимизга ўзимиз бек. Зиёрат қилиб
Юрмоқдамиз.

Дон Гуан
Хўш, сиз нима кутиб турибсиз?

Роҳиб
Дона Анна марҳум эри мақбарасига
Ҳозир етиб келажакдир.

Дон Гуан
О, Дона Анна
Де-Сольва! У, ўлдирилган марҳум командор —
Рафиқаси... Эслолмайман ким ўлдирганин?

Р о ҳ и б

Фаҳш, виждонсиз, худосини сотган Дон Гуан.

Л е п о р е л л о

Уҳў! Буни қаранг-а! Дон Гуан қиссаси
Ҳатто сокин монастырьга кирибди. Энди
Узлатдаги зоҳидлар ҳам куйлар мадҳини.

Р о ҳ и б

Балки, сизга танишдир у?

Л е п о р е л л о

Бизгами? Асло!
Ҳозир қайда бўлса экан у?

Р о ҳ и б

Бу ерда йўқ.
Узоқларда, бадарғада

Л е п о р е л л о

Худога шукур.
Қанча олис бўлса, шунча яхши. Барча шу —
Бузуқларни битта қопга солиб, биракай
Худ денгизга ташлаш керак.

Д о н Г у а н

Бу қанақа гап?

Л е п о р е л л о

Сукут сақланг; мен атайин шундай сўзладим.

Д о н Г у а н

Ҳа, шу ерга кўмилган-да, демак, командор?

Р о ҳ и б

Ҳа, шу ерга. Ери унга ҳайкал тиклади,
Арвоҳини қувонтирмоқ учун ҳар кун у

Қабр устига келиб, дуо ўқийди тинмай,
Кўзларидан ёш тўкади.

Д о н Г у а н
Ғалати бева!

Хусни қалай?

Р о ҳ и б

Хотинларнинг гўзаллигига
Бизлар — тарки-дун'ё аҳли, мафтун бўлмаймиз.
Аммо ёлгон гапирмаклик гуноҳдир; ҳатто
Тақводор ҳам унинг ҳуснин инкор этолмас.

Д о н Г у а н

Раҳматликнинг рашк қилиши бечиз эмас-кан.
У хилватда тутар эди Дона Аннани,
Ҳечбиримиз уни кўраолмаган эдик.
Мен у блан сўзлашмакка кўп ишқивозман.

Р о ҳ и б

Дона Анна эркак киши блан сўзлашмас,
Бу гапим чин.

Д о н Г у а н
Сиз блан-чи, Роҳиб ота?

Р о ҳ и б

Мен роҳибман — менинг блан сўзлашар албат.
Ана ўзи.

(Дона Анна киради)

Д о н а А н н а
Қани, отам, эшикни очинг.

Р о ҳ и б

Ҳозир, хоним: кутиб турган эдим мен сизни.
(Дона Анна Роҳибнинг орқасидан боради)

Лепорелло

Хўш, қанақа?

Дон Гуан

Беваликнинг қора чодраси —
Уни тамом қоплаб олиб, кўрсатмас бизга,
Фақат нозик товонини кўриб қололдим.

Лепорелло

Сизга шу бас. Қолганини тасаввурингиз
Бир нафасда беками-кўст чизиб беради;
Хаёлингиз наққошдан ҳам моҳир ва чаққон,
Хоҳ қошидан бошланг, хоҳ оёқларидан,
Сиз учун бу баб-баравар...

Дон Гуан

Эй, Лепорелло,
Мен у блан танишаман.

Лепорелло

Энди шу-ми етмагани! — Қатл этиб эрин,
Беванинг кўзёшларидан завқланасизми?
Бу золимлик!

Дон Гуан

Оқшом энди яқинлашмоқда.
Тепамизда ой намоён бўлмасдан бурун,
Нури блан зулумотни қувмасдан бурун,
Қиришимиз лозим Мадридга. (*Кетади*).

Лепорелло

Ё Раббим!

Испания бекзодаси, худди ўғридай
Тунни кутар ва ойдиндан чўчир-ҳайиқар.
Эй, ла'нати тирикчилик! Ахир, тобакай
Мен у блан сарсон бўлғум? Мажолим битди.

II САҲНА

Хона. Лаура зиёфат беради.

Биринчи меҳмон

Онг, ичаман, эй, Лаура, ўзинг ҳечқачон
Чалмагандинг бунча завқу камолат блан.
Ўз ролингни тушунибсан, ғоят ҳаққоний!

Иккинчи меҳмон

Сан'атингни нозик ечдинг! Мардона, жўшқин!

Учинчи меҳмон

Сан'атингга қойил!

Лаура

Ҳа, мен бугун ҳар зарбнинг,
Ҳарбир сўзнинг ма'носини чертдим ўрнида,
Қалбим блан мафтун бўлдим илҳомга эркин.
Сўзлар ожиз хотиранинг меваси эмас,
Балки, юрак чашмасидан қуйилди равон.

Биринчи меҳмон

Бу гапинг ҳақ. Оҳ, кўзларинг ҳамон чақнайди.
Еноқларинг ҳамон ёнар, эрка шодлигинг
Вужудингни қопламишдир. Лаура, куйла,
Севинчингнинг сўнишига йўл қўйма асло,
Бирор нарса куйла яна. .

Лаура
Созни беринглар.

(Гитарани олиб, куйлайди)

Ҳамма

Баракалла! Баракалла! Мислсиз гўзал!

Биринчи меҳмон

Раҳмат сенга, сирғар қиз. Сен кўнглимизни
Мафтун қилдинг. Ҳаёт завқу сафоларидан
Фақат севги қаршисида музика банда;
Аммо ишқнинг ўзи куйдир... Ана, назар сол,
Та'сирланди ҳатто Карлос — мағрур меҳмонинг.

Иккинчи меҳмон

Бу не овоз! Жоннинг ўзи сингибди унга!
Кимнинг сўзи Лаура бу?

Лаура

Дон Гуанники.

Дон Карлос

Кимнинг дединг! Дон Гуаннинг сўзи дедингми?

Лаура

Бу сўзларни бир вақтлар у содиқ дўстим,
У ҳавоий ишқивозим тўқиган эди.

Дон Карлос

Худосини сотган, аблаҳ у Дон Гуаннинг;
Сен бўлсанг, сен аҳмоқсан.

Лаура

Сен жинни бўлдингми?
Гарчи испан бекзодаси бўлсанг ҳамки сен,
Фармон берсам, навкарларим бошингни олар.

Дон Карлос (*ўрнидан туради*)
Чақир ўша навкарларни.

Биринчи меҳмон

Лаура, бас қил;
Дон Карлос, сен хафа бўлма. Эсини епти...

Лаура

Нечун? Гуан, акасини қиличбозликда
Ҳалол туриб ўлдиргани учунми? Афсус,
Ўлдирмапти ўзини ҳам.

Дон Карлос

Жаҳлим кўзгади.

Мен тентакман.

Лаура

Аҳа! Иқроп бўлдинг-а. Майли,
Ана энди ярашамиз.

Дон Карлос

Кечир, Лаура.

Гуноҳқорман. Аммо ўзинг яхши биласан,
Унинг номин асло лоқайд эшитолмайман...

Лаура

Унинг номи ҳар лаҳзада тилимга келар,
Ўзинг айтгил, шунинг учун гуноҳқорманми?

Меҳмон

Сен жаҳлингдан тушганлигинг нишонасига,
Куйлаб бергил, Лаура.

Лаура

Ҳа, хайрлашамиз,
Тун ҳам бўлди. Энди нима куйласам экан?
Ҳа, тингланглар.

(*Куйлайди*).

Ҳ а м м а

Жуда ҳам соз, мислсиз гўзал!

Л а у р а

Хайр, энди афандилар.

М е ҳ м о н л а р

Хайр, Лаура.

(Меҳмонлар кетади. Лаура Дон Карлосни тўхтатиб қолади)

Л а у р а

Эй, сен шадлол, меҳмоним бўл бу кеча менинг,
Менга чиндан ёқиб қолдинг; ҳақорат қилиб,
Тишларингни тишларингга босар экансан,
Дон Гуанга ўхшаб кетдинг.

Д о н К а р л о с

О, бахтли йигит!

Сен севгансан.

(Лаура бошини қимирлатиб севганлигини изҳор қилади)

Жуда ҳамми?

Л а у р а

Ҳа, жуда ҳам.

Д о н К а р л о с

Сен ҳозир ҳам севасанми?

Л а у р а

Шу лаҳзадами?

Йўқ, севмайман. Икки ёрни севаолмайман.
Энди сени севиб қолдим.

Дон Карлос
Айтгил, Лаура,
Неча ёшга кирдинг ҳозир?

Лаура

Ун саккиз ёшга.

Дон Карлос

Сен ниҳолсан... Яна беш, ё олти йилгача
Ниҳол каби яшнайсан сен. Теварагингдан
Яна олти йил аримас ишқивозларинг,
Улар сени эркалайди, тухфалар бериб,
Кечалари куйлаб, ором бағишлайдилар,
Сени дея, катта йўлнинг чорраҳасида
Тўқнашишиб, бир-бирларин ўлдирадилар.
Аммо фаслинг ўтажакдир, кўзларинг сўнар.
Қовоқларинг ажинларга тўлиб, қораяр,
Тундай қора сочларингга оқ оралайди,
Ҳамма сени кампир дейди; ўшанда, айтгил,
Сен ўшанда нима дейсан?

Лаура

Нима дер эдим?

Нечун бундай хаёлотлар? Гапингни қара!
Кел, айвонни очиб қўй. Кўк шу қадар сокин.
Илиқ ҳаво ҳаракатсиз, тун қучоғида
Анқиб ётар лимон блан дафна бўйлари.
Ой порлайди қорамтир тун кўкида равшан.
Сукунатдан дарак берар посбонлар саси.
Балки, олис шимол ёқда — Парижда бу он
Булутлар-ла қоплангандир мовий осмон.
Балки, совуқ ёмғир ёғар, аччиқ ел эсар.—
Бизнинг қандай ишимиз бор? Қулоқ сол,
Карлос,
Сендан талаб этаман мен, менга кулиб боқ;
Қани, бир кул, қани-қани!

Дон Карлос

Эй азиз иблис!

(Эшик тиқирлайди)

Д о н Г у а н

Хей, Лаура!

Л а у р а

Кимдир келган? Кимнинг товуши?

Д о н Г у а н

Эшикни оч...

Л а у р а

Наҳотки у?.. Ё раббим!..

(Эшик очилади.. Дон Гуан киради)

Д о н Г у а н

Салом!..

Л а у р а

Дон Гуан!..

Д о н К а р л о с

Ким? Дон Гуанми?

(Лаура ўзини Дон Гуаннинг бағрига отади)

Д о н Г у а н

Лаура, жоним!..

(Қизни ўпади)

Уйингдаги ким, Лаурам?

Д о н К а р л о с

Мен, Дон Карлосман.

Д о н Г у а н

Кутилмаган бир учрашув! Мен эртагаёқ
Хизматингга тайёрдирман.

Д о н К а р л о с

Йўқ, ҳозир — шу он.

Л а у р а

Дон Карлос, бас! Сиз кўчада эмассиз ҳозир,
Ахир, менинг уйимдасиз. Кетингиз дарҳол. . .

Д о н К а р л о с *(қулоқ солмайди)*

Ахир, сенинг қиличинг бор. Мен кутаяпман!

Д о н Г у а н

Агар сабринг чидамаса, майли, мен рози.

(Улар олишадилар)

Л а у р а

Ҳой! Ҳой! Гуан

(Лаура ўзини ётоққа ташлайди. Дон Карлос йиқилади)

Д о н Г у а н

Тур, Лаура, иш тамом бўлди.

Л а у р а

Нима бўлди? У ўлдими? Менинг уйимда!
Ана холос! Энди нима қиламан, шайтон?
Жасадини қайга ташлай?

Д о н Г у а н

Балки, у ҳали

Улмагандир.

Лаура (жасадни кўздан кечиради)

Улмаганмиш! Ҳай муттаҳам, ҳай;
Юрагига тиф санчибсан — янглишмабсан ҳам,
Уч қиррали жароҳотдан ҳатто қон келмас,
Нафаси ҳам ўчиб қолган — сен нима қилдинг?

Дон Гуан

Узи шунни истади-ку. Мен нима қилдим?

Лаура

Эҳ, Дон Гуан чиндан алам қилади жуда.
Сен ҳамиша қилгиликни қиласан, лекин
Ҳеч гуноҳкор бўлмайсан сен... Қаердан келдинг?
Қачон келдинг?

Дон Гуан

Ҳозиргина келдим, яширин,
Ахир, ҳали гуноҳимни кечганлари йўқ.

Лаура

Шу ондаёқ Лаурангни эсга олдингми?
Яхши нарса — яхши бўлур. Ҳа, энди етар.
Сенга ортиқ ишонмайман. Сен тасодифан
Уйни кўриб қолгандирсан, шу ердан ўтиб...

Дон Гуан

Йўқ, Лаурам, ишонмасанг, сўрай оласан,
Лепореллом айтиб берар. Шаҳар четида
Бир ла'нати қабристонни қўналга этдим.
Мен Мадридга Лаурани излаб келганман.

(Уни ўпади)

Лаура

Азиз дўстим!.. Тўхта... Улик ҳузурида-я!
Уни нима қилсак экан?

Д о н Г у а н

Ишинг бўлмасин!

Эрта блан, тонг чоғида ридога ўраб,
Уни мен бу ердан олиб чиқиб кетаман,
Чорраҳага ётқизаман.

Л а у р а

Эҳтиёт бўлгил,

Сени яна бирор киши кўриб қолмасин.
Сен бир лаҳза кейин келиб, яхши иш қилдинг!

Ўртоқларинг зиёфатда эди шу ерда.
Ҳозиргина тарқалишди улар уйимдан.
Яхши бўлмас эди агар рўбарў келсанг!

Д о н Г у а н

Айт, Лаура, қачон кўнгил қўйгансан бунга?

Л а у р а

Кимга? Эсинг жойидами?

Д о н Г у а н

Иқрор бўл ҳозир.

Мен бу ердан кетганимдан бери неча бор
Бевафолик қилдинг менга?

Л а у р а

Сен-чи, тентагим?

Д о н Г у а н

Олдин сен айт... Майли, кейин суҳбатлашамиз!

III САҲНА

Командор ҳайкали

Д о н Г у а н

Ҳамма нарса тобора соз; мен тасодифан
Дон Карлосни ўлдиргандан кейин, шу ерда
Дарвеш бўлиб яшириндим — мен энди ҳар кун
Бу чорбоғда кўрмоқдаман гўзал бевамни,
У ҳам мени пайқагандир.— Шу пайтга қадар
Сипоҳ тутдик ўзимизни,— аммо мен бугун
Унинг блан сўзлашаман; бас шунча кутмоқ.
Гапни қандай бошлай? Ҳа, «Мен ботинолдим...»

Иўқ.

«Сеньора...» деб бошлайман... Э! Бошга не келса,
Мен ўшани айтаман-да, тайёргарликсиз,
Ишқ қўшигин тўқучиси каби бемалол...
Энди кела қолса эди... Менимча, усиз
Бу ерда кўп зерикади ёлғиз командор.
Заб баҳодир сифат турар бу ерда мағрур!
Елкаларни қаранг! Қандай Геркулеснамо!
Марҳум пастбўй одам эди, жажжи ва тажанг;
Оёқ учин бунда босиб, чўзсайди қўлин —
Ҳайкалининг бурнига ҳам етказолмасди.
Ескурьялнинг ёнида дуч келганимда,
Қиличимни бир қададим, нина санчилган —
Чигирткадай қотиб қолди — ва лекин ўзи
Жасоратли, мағрур эди, руҳи шиддатли...
Ҳа! Ана у.

(Дона Анна киради)

Д о н а А н н а

У яна шу ерда-я. Отам,
Ногоҳ келиб, фикрингизни бўлдим шекилли.
Афв этинг.

Д о н Г у а н

Мен, хоним, сиздан афв сўрайман.
Балки гаму-гуссангизни бемалол, эркин
Езаркансиз, сизга халал бермоқдадирман.

Д о н а А н н а

Йўқ, отажон, қайғуларим ўзимга аён,
Олдингизда дуоларим осмонга қадар
Ҳеч мони'сиз етиб борар — сиздан сўрайман,
Овозимга қўшинг азиз овозингизни.

Д о н Г у а н

Дона Анна, мен сиз блан дуо ўқийми!
Бу қадарли саодатга лойиқ эмасман.
Мени бу осий лабларим-ла сизнинг муқаддас
Сўзларингиз такрорлашга жур'ат этмайман —
Бошингизни аста эгиб, тун каби қора
Сочингизни оқ мрамарга ёяр экансиз,
Мен олисдан ихлос блан сизга боқаман.
Шунда гўзал бир фаришта бу мақбарага
Сирли учиб келган каби туюлар менга,
Шунда қалбим бир изтироб блан ўртаниб,
Дуо келмас тилимга. Мен ҳайрон термулиб,—
Гўзал малак нафасила ёнган, севгининг —
Кўзёшидан баҳраманд бу совуқ мрамарнинг
Соҳибини кўп бахтиёр дея ўйлайман.

Д о н а А н н а

Сўзларингиз кўп ғалати!

Д о н Г у а н

Йўғе, сеньора?

Дона Анна
Менга ахир... Унутмангки...

Дон Гуан
Сабаб? Еки мен
Чиндан дарвеш эмасманми? Осий овозим
Бу даргоҳда шунча баланд янграмасинми?

Дона Анна
Шундай туйдим... Мен ҳеч нарса тушунолмадим.

Дон Гуан
Эҳ, англадим. Сиз барини билиб олгансиз.

Дона Анна
Мен нимани билдим?

Дон Гуан
Я'ни, мен роҳиб эмас —
Қошингизда тиз чўкаман, узр сўрайман.

Дона Анна
Е раббим! Йўқ, туриг, туриг... Сиз кимсиз ахир?

Дон Гуан
Мен бир бадбахт, оқибатсиз севги қурбони.

Дона Анна
Е раббим! Қабр тепасида бу қандай сўзлар!
Кетинг ҳозир!

Дон Гуан
Дона Анна, биргина лаҳза,
Мен биргина лаҳза қолай!

Дона Анна
Биров келса-чи?

Д о н Г у а н

Панжара берк. Бир лаҳзага ижозат беринг!

Д о н а А н н а

Қани, айтинг! Сизга нима керакдир?

Д о н Г у а н

Ажал...

Майли, ҳозир оёғингиз остида ўлай,
Шу чорбоққа дафн этилсин шўрли жасадим;
Шу яқинга, сизга азиз бўлган қабрининг
Яқинига эмас, балки нарироқ ерга.
Дарвозанинг яқинига, худ остонага;
Зулфингизни қуйи солиб, ёш тўкмак учун
Мағрур ҳайкал сари келар экансиз, токи
Либосингиз, оёғингиз енгил тегаркан,
Мозоримнинг тошини сиз айланг бахтиёр.

Д о н а А н н а

Эс-ҳушингиз жойидамас.

Д о н Г у а н

Ё, Дона Анна,

Телбаликнинг белгисими ажал тиламоқ?
Агар телба бўлсам, тирик қолмоқ истардим,
Қалбингизни тоза севгим оташи блан
Қўзғатишдан бўлаолар эдим умидвор;
Агар телба бўлсам эди, кечаларни мен,
Қўшиқ айтиб, уйқунгизни қилиб безовта,
Балконингиз қаршисида ўтказар эдим;
Агар телба бўлсам, сукут сақлаб ҳамиша
Азоб чекиб юрмас эдим...

Д о н а А н н а

Сизнинг сукутда
Юрганингиз шуми ҳали?

Д о н Г у а н

Эй, Дона Анна,

Бир тасодиф йўлим очди, йўқса, сиз ҳеч он
Менинг ғамли сирларимни билмас эдингиз.

Д о н а А н н а

Кўпдан бери мени севиб қолгансизми сиз?

Д о н Г у а н

Қачон севиб қолганимни ўзим билмайман,
Аmmo ўша дамдан бери шу бир лаҳзали
Ҳаёт менга қимматлидир, ўшандан бери
Мен англадим толи' деган сўзнинг қадрини.

Д о н а А н н а

Нари кетинг — сиз қўрқинчли одам экансиз.

Д о н Г у а н

Нима учун?

Д о н а А н н а

Мен кўрқаман сўзларингиздан.

Д о н Г у а н

Мен тинаман, фақат мени мангу қувламанг,
Сизни фақат кўриш ўзи менга саодат.
Мен шармсиз ниятларни ўйламайман ҳам,
Сиздан ҳечбир нарса талаб қилмайман, агар
Менга яшаш насиб экан, сизни кўрмагим —
Керак.

Д о н а А н н а

Кетинг, бу ер бундай сўзлар ва бундай
Телбаликлар ўрни эмас. Эртага бизнинг
Уйга келинг. Агар мени хурмат қилишга
Онт ичсангиз, сизни қабул қиламан, фақат

Оқшом чоғи, балки яна кечроқ келасиз.
Бева бўлиб қолганимдан бери ҳечким-ла
Қўришмадим...

Д о н Г у а н

Дона Анна, гўзал фаришта!
Сиз бугун бир бечорага таскин бергандек,
Тангри ўзи сизни қўллаб, берсин тасалли.

Д о н а А н н а

Энди кетинг.

Д о н Г у а н

Яна қолай бир лаҳзагина.

Д о н а А н н а

Йўқ, мен ўзим кетақолай... Зотан тилимга
Оятлар ҳам келмай қолди. Сиз бу дун'ёвий
Гаплар блан банд этдингиз; менинг қулоғим
Бу сўзларга кўпдан бери бегона эди.
Сиз эртага келинг.

Д о н Г у а н

Ҳамон ишонолмайман.
Ҳамон кўзим етмас бахту-саодатимга...
Наҳот эрта сизни кўрсам! —
Очиқ-ойдин!

Д о н а А н н а

Ҳа, эртага, куни эртага.
Исмингиз на?

Д о н Г у а н

Диего де Кальвадо исмим...

Д о н а А н н а

Хайр энди, Дон Диего
(кетади).

Д о н Г у а н
Эй Лепорелло!

(Лепорелло киради).

Нима хизмат?

Д о н Г у а н
Азиз Лепорелло! Мен жуда
Бахтиёрман! Эртагаёқ — оқшомда, кечроқ...
Лепореллом, эртагаёқ — тайёрликни кўр...
Чақалоқдай бахтиёрман!

Л е п о р е л л о
Дона Анна-ла
Сиз сўзлашолдингизми? Балки у сизга
Икки оғиз ширингина, сўз сўйлагандир.
Еки, уни дуо қилган бўлсангиз керак.

Д о н Г у а н
Лепорелло, йўқ, ундаймас! У менинг блан
Кўришмоқни ва'да қилди!

Л е п о р е л л о
Йўғе, мумкинмас!
О, бевалар, барингиз ҳам шундай.

Д о н Г у а н

Мен бахтли!

Л е п о р е л л о
Командор-чи? Бунга нима дейди командор?

Д о н Г у а н
У рашк ичра ёнади деб ўйлайсанми сен?
Йўқ, бундаймас; у ақлли-хушли бир одам,
Итоаткор бўлиб қолган ўлгандан бери.

Лепорелло

Йўқ; командор ҳайкалига бир назар ташланг.

Дон Гуан

Нима бўпти?

Лепорелло

У сиз томон тикилиб, гўё
Зарда қилган каби.

Дон Гуан

Қани, бор, Лепорелло,
Унга айтгил, меникига марҳамат қилсин,
Йўқ, эртага — Дона Анна уйига борсин.

Лепорелло

Ҳайкал меҳмон бўладими? Нечун?

Дон Гуан

Аёнки,
Дона Анна блан суҳбат қилгали эмас;
Ҳайкалга айт, эртагаёқ, кечроқ келсину,
Дона Анна эшигининг остонасида
Эшикбонлик қилиб турсин.

Лепорелло

Ҳазилни қўйинг.

У ўлик-ку!

Дон Гуан

Бор дедим, бор.

Лепорелло

Лекин...

Д о н Г у а н

Тезроқ бор.

Л е п о р е л л о

Эй шарафли, эй чиройли, ажойиб ҳайкал!
Афандим Дон Гуан сиздан ўтиниб сўрар,
Ташриф қилиб... Худо урсин, гапиролмайман,
Қўрқиб кетдим.

Д о н Г у а н
Қўрқоқ! Шошма!

Л е п о р е л л о

Марҳамат қилинг.

Афандим Дон Гуан сиздан ўтиниб сўрар;
Сиз эртага рафиқангиз уйига келиб,
Дарвозада соқчи бўлинг...

(Ҳайкал бошини қимирлатиб, розилигини билдиради)

Вой!

Д о н Г у а н
Не гап?

Л е п о р е л л о

Вой! Вой!..

Вой!.. Уламан!

Д о н Г у а н
Сенга нима бўлди, нима гап?

Л е п о р е л л о *(бошини тебратади)*
Ҳайкал... Вой, вой!..

Д о н Г у а н
Унга та'зим қилаяпсанми?

Лепорелло

Йўқ!

Мен эмас, у!

Дон Гуан

Қўй, бўлмаган, беҳуда гапни!

Лепорелло

Ўзингиз боринг.

Дон Гуан

Сени қара, лўттибоз.

(Ҳайкалга)

Командор, мен ўтинаман сендан, эртага
Бева қолган хотинингнинг ҳузурига бор.
Мен бўламан. Сен эшикда соқчи тур. Хўпми?

(Ҳайкал яна бошини қимирлатади)

Ё раббим!

Лепорелло

Хўш? Айтмадимми...

Дон Гуан

Қани, кетамиз.

IV САҲНА

Дона Аннанинг хонаси

ДОН ГУАН ва ДОНА АННА

Д о н а А н н а

Дон Диего, сизни қабул қилдим мен; фақат
Қўрқаманки, менинг дардли суҳбатим сизни
Зериктириб қўймаса деб, бечора бева —
Унутолмас ҳамон оғир мусибатини.
Кўзёшларим жилва блан қўшилар экан,
Апрель ойини эслатади. Нечун жимсиз?

Д о н Г у а н

Гўзал Дона Анна блан мен хилватда қолиб,
Висол завқи блан мастман. Сизни бу замон
Бахтли ўлик мақбараси қаршисида-мас,
Мармар ёрнинг ҳузурида тиз чўккан ҳолда —
Эмас, балки ўз қошимда кўриб турибман.

Д о н а А н н а

Дон Диего, шунча рашкли экансиз — эрим
Сизни ҳатто қабрида ҳам қийнамоқда.

Д о н Г у а н

Мен —
Сра ҳам рашк қилмаслигим керак. Сабабки,
Сиз ўзингиз уни танлаб эр қилгансиз:

Д о н а А н н а

Йўқ,

Дон Альварга онам эрга берган мажбуран,
Биз камбағал, Дон Альвар бой эди бағоят.

Д о н Г у а н

Бахтиёр эр! У қупқуруқ хазиналарни
Олиҳанинг оёғига тўкиб, шунингчун
Жаннат завқу сафосини сурипти! Агар
Аввал билган бўлсам эдим сизни, мен бутун
Шавкатимни, бойлигимни биргина қувноқ —
Боқишингиз учун буткул бағишлар эдим;
Мен муқаддас фармонингиз қули бўлардим,
Барча эрка ҳавасингиз ёд қилиб олиб,
Ҳеч ўринсиз қолдирмасдим; бутун умрингиз
Ажиб сихр блан тўлар эди муттасил.
Эвоҳ! Тангри менга бошқа қисмат ёзибди.

Д о н а А н н а

Диего, бас; сизга қулоқ солсам, гуноҳим
Яна ортар — сизни севмак мен учун маҳол,
Қабрга ҳам бева содиқ бўлмоғи керак.
Дон Альварнинг мени қандай севганлигини
Сиз билсангиз эди! О, Дон Альвар мабодо
Бева бўлиб қолса, бирор ма'шуқани ҳеч
Қабул қилмас — рафиқаси муҳаббатига
Содиқ бўлиб қолар эди.

Д о н Г у а н

Мени қийнаманг,

Дона Анна, эрингизни ҳамиша эслаб
Юрагимни қиймаламанг. Шундай жазо бас.
Шу жазога гарчанд лойиқ бўлсам ҳам.

Д о н а А н н а

Нечун?

Илоҳий қонунлар сизни ҳечким-ла
Боғламаган — тўғримасми? Мени севсангиз,
Менинг ҳамда худованднинг олдида ҳақсиз.

Дон Гуан
Олдингизда! Ераб!

Дона Анна,
Менинг ҳузуримда сиз
Бирор гуноҳ қилганмисиз? Айтинг, нечун...

Дон Гуан
Йўқ,
Ҳеч айтмайман.

Дона Анна
Диего, бу жуда ғалати!
Ҳузуримда ноҳақмисиз? Нечун, айтингиз.

Дон Гуан
Йўқ! Айтмайман!

Дона Анна
Диего, бу жуда ғалати!
Мен сўрайман, сиздан талаб этаман.

Дон Гуан
Йўқ, йўқ.

Дона Анна
Ҳа! Шунчами сизнинг менга итоатингиз!
Шу соатда менга нима деган эдингиз?
Менинг қулим бўлмоқликни истадингиз-ку?
Жавоб беринг, Диего: мен хафа бўламан,
Менга қарши қандай гуноҳ?

Дон Гуан
Жур'ат этмайман,
Агар айтсам, мендан дарҳол нафратланасиз.

Д о н а А н н а

Йўқ, йўқ. Сизни ҳозирданоқ афв этаман.
Аммо билмак истаيمان мен...

Д о н Г у а н

Асло истаманг.
У даҳшатли, аянч бир сир бўлиб қолсин.

Д о н а А н н а

Аянч бир сир! Менга азоб бермоқдасиз сиз.
Мен қўрқмайман, айтинг ҳозир, қандай сирдир у?
Қандай қилиб этолдингиз мени ҳақорат?
Аввал сизни билмас эдим — душманларим йўқ,
Илгари ҳам бўлмаган. Бир душманним фақат
Уз эримнинг қотилидир.

Д о н Г у а н (*ўзича*)

Иш бўлар тамом!
Менга айтинг, бахти қора Дон Гуанни сиз
Аввал танир эдингизми?

Д о н а А н н а

Йўқ, мен ҳеч қачон
Уни кўрган эмасман.

Д о н Г у а н

Сиз юрагингизда
Унга ёвлик сақлайсизми?

Д о н а А н н а

Номус туфайли.
Аммо мени, Дон Диего, сиздан сўраган
Саволимдан чалғитишга уринаяпсиз,
Сиздан талаб этаман мен...

Д о н Г у а н

У Дон Гуанни
Учратсангиз нима қилар эдингиз?

Дона Анна Ханжар —
Санчар эдим қора қалбига.

Дон Гуан
Дона Анна,
У ханжаринг қани? Мана, қалбим?

Дона Анна
Днего!
Бу нимаси?

Дон Гуан
Мен Днего эмас, Гуанман.

Дона Анна
Ераб, йўқ, бу мумкин эмас, мен ишонмайман.

Дон Гуан
Дон Гуан мен.

Дона Анна
Тўғри эмас.
Дон Гуан
Сенинг эрингни
Мен ўлдирдим, ачинмайман қилган ишимга,
Тавба қилиш ниятим йўқ, пушаймон бўлиб.

Дона Анна
Нималарни эшитаяпман? Йўқ, йўқ, мумкинмас.

Дон Гуан
Мен Дон Гуан, сени чиндан севиб қолганман.

Дона Анна *(йиқилади)*
Қаердаман... Қаердаман?... Бошим...

Д о н Г у а н

Ё раббим!

Нима бўлди? Дона Анна, сенга не бўлди?
Тур, тур, уйғон, эсингни йиғ, сенинг Диегонг,
Қулинг оёқ остингдадир.

Д о н а А н н а

Мени тинч қўйгил.

(Ожизона)

Оҳ, сен менга ёвсан — менинг ҳаётимдаги
Бор нарсамни тортиб олдинг...

Д о н Г у а н

Эй азиз малак!

Гуноҳимни ювмакликка ҳар он қодирман.
Фармонингни кутмакдаман оёқ остингда,
Майли,— ўлдир, майли — қолдир, фақат сен учун
Мен яшайман...

Д о н а А н н а

Дон Гуаннинг ўзи шу, демак...

Д о н Г у а н

Дона Анна, рост эмасми, уни бир ёвуз
Ва йиртқич деб та'рифлаган эдилар сизга,—
Балки, буткул ноҳақ эмас бундай овоза,
Менинг ҳорғин виждонимда ҳали ҳам балки
Ёвузликнинг асари бор... Узоқ вақт фаҳшнинг
Қўп ғайратли талабаси бўлиб юргандим.
Аммо сизни кўрганимдан бери гўёки
Бу дунёга янги инсон бўлиб туғилдим.
Сизни севиб, яхшилиқни севиб қолдим мен,
Ўз умримда биринчи бор унинг олдида
Сихрланиб ва қалтираб тиз чўкмакдаман.

Д о н а А н н а

О, Дон Гуан сўзга моҳир — буни биламан.
Эшитганман, ҳийла блан йўлдан ураркан,

Сизни ҳамма: худосини сотган фаҳш, дейди,
Сиз иблиснинг худди ўзи. Қанча бечора
Хотинларни бузгандирсиз?

Д о н Г у а н

Бирортасини

Шу вақтгача севмаганман.

Д о н а А н н а

Мен шу Дон Гуан

Биринчи бор севади-ю, менда яна бир
Янги қурбон изламайди деб ишонайми!

Д о н Г у а н

Хаёлимда бўлса эди сизни алдамоқ,
Эшитишга тоқатингиз бўлмаган номни
Айтармидим, бўлармидим шу йўсин иқрор?
Қандай макр, ҳийла бордир, ахир, бу ерда?

Д о н а А н н а

Сизни билиб бўладими? — Аммо сиз қандай
Келолдингиз, сизни ҳамма танир бу ерда,
Ўлимингиз муқаррардир, қўлга тушсангиз.

Д о н Г у а н

Ўлим нима? Бир лаҳзалик висол завқига
Хаётимни шикоятсиз бераман.

Д о н а А н н а

Энди

Қандай чиқиб кетасиз, эй эҳтиёти йўқ!

Д о н Г у а н

(Унинг қўлини йпади)

Сиз бечора Гуан учун шунчалик ташвиш —
Чекасизми! Демак, сенинг малак қалбингда,
Дона Анна, менга нафрат йўқ экан, ростми?

Д о н а А н н а

Оҳ, агар мен сизга нафрат сақлай олсайдим!
Аммо ҳозир лозим бўлди бизга айрилмоқ.

Д о н Г у а н

Яна қачон кўришамиз?

Д о н а А н н а

Бошқа бир кун... Билмайман, балки

Д о н Г у а н

Эртага-чи?

Д о н а А н н а

Қайда?

Д о н Г у а н

Шу ерда.

Д о н а А н н а

О, Дон Гуан, менинг кўнглим ниҳоятда бўш.

Д о н Г у а н

Афв этмоқнинг гаровидир беғараз бўса...

Д о н а А н н а

Етар энди, кет.

Д о н Г у а н

Биргина, совуқ, беозор...

Д о н а А н н а

Сен нақадар елимсан? Ол бўсани, майли.
Қандай товуш?.. Оҳ, панага қочгил, Дон Гуан.

Д о н Г у а н

Хайр, энди кўришгунча, эй азиз дўстим.
(Хонадан чиқади, яна қайтиб югуриб киради)

Оҳ!

Д о н а А н н а

Ҳа, сенга нима бўлди! Оҳ!..

(Командорнинг ҳайкали киради, Дона Анна
ерга йиқилади)

Ҳ а й к а л

Мана, келдим.

Д о н Г у а н

Эвоҳ, тангрим! Дона Анна!

Ҳ а й к а л

Уни тинч қолдир,
Бас, вассалом. Дон Гуан, сен бунча титрайсан?

Д о н Г у а н

Менми? Асло. Чақирганман, кўрдим, хурсандман.

Ҳ а й к а л

Қўлингни бер.

Д о н Г у а н

Мана қўлим... Тош панжаларнинг
Амбур каби сиқувидан омон йўқ, эвоҳ!
Менга тегма, қўйиб юбор менинг қўлимни,
Мен ўламан — бари тамом — оҳ Дона Анна!

(Иккови ағдарилиб тушади)

